

LUẬT AN NINH MẠNG MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN TRAO ĐỔI VÀ GIẢI PHÁP ĐỀ XUẤT

✍️ ThS. Nguyễn Đình Toàn

● **TÓM TẮT:** Trong thời đại công nghệ số phát triển mạnh mẽ như hiện nay, không gian mạng đã trở thành một phần không thể thiếu trong đời sống xã hội, kinh tế và chính trị của mỗi quốc gia. Tuy nhiên, cùng với những lợi ích to lớn, không gian mạng cũng tiềm ẩn nhiều nguy cơ về an ninh như tội phạm mạng, tin giả, xuyên tạc thông tin, xâm phạm đời tư, hay đe dọa an ninh quốc gia. Từ thực tế đó, việc ban hành **Luật An ninh mạng** là bước đi quan trọng nhằm bảo vệ chủ quyền không gian mạng, đảm bảo an toàn thông tin và quyền lợi của người dân, tổ chức, doanh nghiệp. Bài viết này sẽ nêu thực trạng thực thi Luật An ninh mạng tại Việt Nam và đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện luật trong thời gian tới.

● **Từ khóa:** Luật An ninh mạng, không gian mạng, quyền riêng tư cá nhân, giá trị cần được bảo vệ, an ninh như tội phạm mạng

● **ABSTRACT:** In today's rapidly advancing digital age, cyberspace has become an indispensable part of the social, economic, and political life of each nation. However, alongside its tremendous benefits, cyberspace also carries many security risks, such as cybercrime, fake news, information distortion, invasion of privacy, and threats to national security. In response to these challenges, the enactment of the Cybersecurity Law is a crucial step in protecting cyberspace sovereignty, ensuring information security, and safeguarding the rights and interests of individuals, organizations, and businesses. This article will discuss the current implementation of the Cybersecurity Law in Vietnam and propose several solutions to improve the law in the future.

● **Keywords:** Cybersecurity Law, cyberspace, personal privacy, values to be protected, security risks such as cybercrime.

Ngày nhận bài: 08/9/2025

Ngày bình duyệt: 23/9/2025

Ngày duyệt đăng: 26/9/2025

MỞ ĐẦU

Không gian mạng là khái niệm rộng hơn Internet. Nó là mạng lưới kết nối toàn cầu của các cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin, bao gồm Internet, các mạng viễn thông,

các hệ thống máy tính và các hệ thống xử lý và điều khiển trong các ngành công nghiệp trọng yếu, là môi trường đặc biệt “môi trường ảo”, nơi mà con người có thể trao đổi thông tin và tương tác với nhau, không bị giới hạn bởi không gian và thời gian.

Trong kỷ nguyên số, sự phát triển nhanh chóng của công nghệ đi kèm với những nguy cơ tiềm tàng như tội phạm mạng, xâm phạm thông tin cá nhân, lan truyền thông tin sai lệch. Trước thực trạng đó, nhiều quốc gia - trong đó có Việt Nam - đã ban hành *Luật An ninh mạng* như một công cụ pháp lý để bảo vệ an ninh quốc gia trên không gian mạng. Tuy nhiên, một trong những vấn đề gây nhiều tranh luận là *mối quan hệ giữa Luật An ninh mạng và quyền riêng tư cá nhân* - liệu có xung đột hay không, và đâu là ranh giới hợp lý giữa bảo vệ cộng đồng và bảo vệ quyền cá nhân?

Những lợi ích mà Internet, mạng xã hội mang lại cho cuộc sống của con người là điều không thể phủ nhận được. Tuy nhiên, hệ sinh thái số ấy lại đặt ra nhiều thách thức đối với mỗi quốc gia, mỗi dân tộc và hơn thế nữa là đối với toàn nhân loại. Điều này dẫn tới việc kẻ xấu có thể lợi dụng Internet, mạng xã hội vì những mục tiêu xấu xa, như: Đưa thông tin giật gân nhằm câu view, câu like; đưa thông tin về đời tư do hẹp hòi, ích kỷ... Nguy hiểm hơn, không gian mạng còn là môi trường thuận lợi để kích hoạt các vũ khí mạng trong việc lật đổ thể chế chính trị của một số quốc gia...

TỔNG QUAN VỀ LUẬT AN NINH MẠNG VÀ MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN TRAÔ ĐỎI

1. Mục tiêu của Luật An ninh mạng là nhằm bảo vệ an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội trên không gian mạng, phòng ngừa và xử lý hành vi vi phạm pháp luật mạng, đồng thời đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân. Trong đó bao gồm: Quy định về việc lưu trữ dữ liệu người dùng tại Việt Nam; Yêu cầu các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ mạng phải hợp tác với cơ quan chức năng khi có yêu cầu; Cấm sử dụng mạng để xâm phạm lợi ích quốc gia, tung tin giả, xúc phạm danh dự, nhân phẩm...

2. Trong Luật, quyền riêng tư cá nhân, bao gồm thông tin cá nhân, quyền giữ bí

mật thư tín, hình ảnh, dữ liệu... là một trong những quyền cơ bản được ghi nhận trong Hiến pháp Việt Nam và các công ước quốc tế mà Việt Nam tham gia. Chính vì vậy, việc bảo vệ quyền riêng tư là điều kiện tiên quyết để xây dựng lòng tin trong xã hội số.

3. Một trong những lo ngại lớn nhất là việc thu thập, lưu trữ và sử dụng dữ liệu cá nhân bởi các cơ quan nhà nước hoặc doanh nghiệp có thể dẫn đến lạm dụng quyền lực, vi phạm quyền riêng tư nếu không có cơ chế kiểm soát chặt chẽ. Vậy, các quy định trong Luật An ninh mạng có đảm bảo rằng dữ liệu cá nhân chỉ được sử dụng đúng mục đích, có sự giám sát độc lập, minh bạch hay không? Đây là câu hỏi cần được làm rõ, nhất là khi chưa có một đạo luật riêng biệt về bảo vệ dữ liệu cá nhân tại Việt Nam.

4. Không thể phủ nhận rằng an ninh quốc gia là yếu tố hàng đầu trong bất kỳ xã hội nào. Tuy nhiên, tự do cá nhân và quyền riêng tư cũng là nền tảng của một xã hội dân chủ, văn minh. Việc tìm kiếm một điểm cân bằng giữa hai yếu tố này là một thách thức lớn đối với các nhà làm luật. Nếu nghiêng quá nhiều về an ninh, xã hội sẽ đối mặt với nguy cơ kiểm soát, giám sát quá mức. Ngược lại, nếu buông lỏng quá mức, sẽ tạo điều kiện cho các thế lực lợi dụng không gian mạng để gây rối, tuyên truyền, tấn công mạng.

KẾT QUẢ THỰC THI VÀ HẠN CHẾ, BẤT CẬP

Tại Việt Nam, việc ứng dụng và phát triển mạnh mẽ công nghệ thông tin trong các lĩnh vực của đời sống xã hội đã góp phần to lớn đẩy nhanh quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, nâng cao chất lượng y tế, giáo dục, phát huy sức sáng tạo và quyền làm chủ của nhân dân, giữ vững an ninh, quốc phòng. Tuy nhiên, dưới góc độ an ninh quốc gia và trật tự an toàn xã hội thì chính sự phát triển đó lại gây ra nhiều vấn đề tiêu cực, những kẻ xấu, các thế lực thù địch dễ dàng sử dụng mạng viễn thông, Internet để

tuyên truyền chống phá phá Đảng và dân tộc... Đã xuất hiện hàng nghìn trang thông tin điện tử, blog, trang mạng xã hội như Zalo, Viber, Twitter... đặc biệt là Facebook, có nội dung xấu, đăng tải ấn phẩm đồi trụy, bạo lực, trái với thuần phong mỹ tục của dân tộc. Hoạt động tình báo mạng, tội phạm mạng ngày càng tinh vi, xảo quyệt, gây hậu quả ngày càng nghiêm trọng... Chính vì lẽ đó, việc ban hành Luật An ninh mạng là cần thiết để tạo cơ sở pháp lý vững chắc trong việc xác định và xử lý các hành vi xâm phạm đến An ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội, đặc biệt là những hành vi xâm phạm đến các quyền con người, quyền, lợi ích hợp pháp của các cơ quan, tổ chức và cá nhân.

1. Nội dung Luật An ninh mạng của Việt Nam phù hợp với tinh thần của Hiến chương Liên hợp quốc, Tuyên ngôn về quyền con người của Đại hội đồng Liên hợp quốc (1948), Công ước quốc tế về các quyền dân sự và chính trị năm 1966 và các văn bản khác có liên quan, phù hợp với Hiến pháp nước CHXHCN Việt Nam, Bộ luật Hình sự, Bộ luật Dân sự Việt Nam. Các quy định của Luật An ninh mạng trực tiếp bảo vệ 05 quyền con người, cụ thể: Quyền sống, quyền tự do và an ninh cá nhân; quyền bình đẳng trước pháp luật và được pháp luật bảo vệ; Quyền không bị can thiệp vào đời tư, gia đình, chỗ ở hoặc thư tín; Quyền không bị xâm hại danh dự hay uy tín cá nhân; Quyền tự do tư tưởng, tín ngưỡng và tôn giáo của công dân; Quyền tự do ngôn luận, tự do biểu đạt của công dân.

2. Bên cạnh việc bảo vệ quyền con người, Điều 8 Luật an ninh mạng cũng liệt kê cụ thể, rõ ràng các hành vi bị nghiêm cấm về an ninh mạng, trong đó có những hành vi xâm phạm đến quyền con người, bao gồm một số hành vi sau:

Một là, sử dụng không gian mạng để thực hiện hành vi: Tổ chức, hoạt động, câu kết, xúi giục, mua chuộc, lừa gạt, lôi kéo, đào tạo, huấn luyện người chống Nhà nước

Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; Xuyên tạc lịch sử, phủ nhận thành tựu cách mạng, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc, xúc phạm tôn giáo, phân biệt đối xử về giới, phân biệt chủng tộc; Thông tin sai sự thật gây hoang mang trong Nhân dân, gây thiệt hại cho hoạt động kinh tế - xã hội, gây khó khăn cho hoạt động của cơ quan nhà nước hoặc người thi hành công vụ, xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân khác; Hoạt động mại dâm, tệ nạn xã hội, mua bán người; đăng tải thông tin dâm ô, đồi trụy, tội ác; phá hoại thuần phong, mỹ tục của dân tộc, đạo đức xã hội, sức khỏe của cộng đồng; Xúi giục, lôi kéo, kích động người khác phạm tội.

Hai là, sản xuất, đưa vào sử dụng công cụ, phương tiện, phần mềm hoặc có hành vi cản trở, gây rối loạn hoạt động của mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, phương tiện điện tử; phát tán chương trình tin học gây hại cho hoạt động của mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, phương tiện điện tử; xâm nhập trái phép vào mạng viễn thông, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu, phương tiện điện tử của người khác.

Ba là, lợi dụng hoặc lạm dụng hoạt động bảo vệ an ninh mạng để xâm phạm chủ quyền, lợi ích, an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân hoặc để trục lợi.

Quá trình triển khai Luật An ninh mạng thời gian qua đã đạt được những kết quả: Tăng cường bảo vệ chủ quyền không gian mạng: Các hành vi tán phát thông tin sai lệch, chống phá Nhà nước bị phát hiện và xử lý kịp thời. Ý thức của người dân được nâng cao: Nhiều người đã can trọng hơn khi phát ngôn, chia sẻ thông tin trên mạng xã hội. Nâng cao vai trò của cơ quan chức

năng: Bộ Công an, Bộ Thông tin và Truyền thông, Bộ Quốc phòng đã có sự phối hợp chặt chẽ trong kiểm soát và xử lý vi phạm trên không gian mạng.

Tuy nhiên, vẫn có một số hạn chế, bất cập như: Thiếu tính rõ ràng trong một số quy định: Một số điều khoản như “thông tin gây phương hại đến an ninh quốc gia” còn mang tính định tính, dễ gây tranh cãi. Khó khăn trong thực thi với các doanh nghiệp nước ngoài: Việc yêu cầu đặt máy chủ tại Việt Nam hoặc cung cấp dữ liệu người dùng vẫn gặp nhiều vướng mắc do xung đột luật pháp quốc tế. Lo ngại về quyền riêng tư và tự do ngôn luận: Một số ý kiến lo ngại Luật có thể bị lạm dụng để hạn chế quyền tự do biểu đạt của công dân.

KIẾN NGHỊ VÀ GIẢI PHÁP

Để đảm bảo Luật An ninh mạng không trở thành công cụ xâm phạm quyền riêng tư cá nhân, cần: *Ban hành Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân* với các quy định rõ ràng về quyền, trách nhiệm và cơ chế giám sát. *Thiết lập cơ chế giám sát độc lập* đối với các hoạt động thu thập và xử lý dữ liệu cá nhân, bao gồm cả cơ quan công quyền. *Minh bạch hóa quy trình yêu cầu cung cấp dữ liệu*, có sự tham gia giám sát của tổ chức độc lập hoặc tòa án. *Tăng cường giáo dục nhận thức về quyền riêng tư* cho người dân và doanh nghiệp để chủ động bảo vệ dữ liệu cá nhân.

Một số giải pháp hoàn thiện:

- Cần ban hành các nghị định hướng dẫn chi tiết các điều khoản còn chung chung,

đặc biệt liên quan đến dữ liệu cá nhân và hành vi vi phạm. Xây dựng Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân độc lập và đồng bộ để bảo vệ quyền lợi người dân và tạo nền tảng pháp lý rõ ràng.

- Tăng cường năng lực thực thi: Đào tạo, nâng cao chuyên môn cho lực lượng chức năng chuyên trách về an ninh mạng. Đầu tư công nghệ hiện đại để nâng cao năng lực giám sát và xử lý tội phạm mạng.

- Hải hòa giữa an ninh và quyền con người: Cần cân đối giữa việc bảo vệ an ninh quốc gia với bảo đảm quyền tự do ngôn luận, quyền riêng tư của công dân. Tăng cường cơ chế giám sát độc lập, bảo đảm minh bạch trong việc xử lý vi phạm trên không gian mạng.

- Tăng cường hợp tác quốc tế: Tham gia sâu rộng vào các hiệp định quốc tế về an ninh mạng. Hợp tác với các nền tảng lớn như Google, Meta để xử lý thông tin sai lệch và bảo vệ người dùng.

Luật An ninh mạng là một bước tiến quan trọng trong việc xây dựng không gian mạng an toàn, lành mạnh và phục vụ sự phát triển bền vững của quốc gia. Tuy nhiên, để luật phát huy hiệu quả hơn nữa trong bối cảnh công nghệ phát triển nhanh chóng, cần tiếp tục hoàn thiện các quy định pháp lý, nâng cao năng lực thực thi và đảm bảo cân bằng giữa an ninh và quyền con người. Việc hoàn thiện Luật An ninh mạng không chỉ là trách nhiệm của Nhà nước mà còn cần sự đồng hành của toàn xã hội./.

ninh mạng - một bảo đảm quan trọng trong thực thi quyền con người”, Học viện Hậu Cần;

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quốc hội nước CHXH chủ nghĩa Việt Nam (2018), *Luật An ninh mạng*;
2. Trần Đại Quang “*Không gian mạng tương lai và hành động*”(2017), Nxb Công an nhân dân;
3. Cao Đức Thái - Vũ Trọng Lâm “*Luật An*

4. Hoàng Phước Thuận (2018), chuyên đề “*Cách mạng công nghiệp 4.0, chiến lược bảo vệ Tổ quốc trên không gian mạng, chiến lược an ninh mạng quốc gia và Luật an ninh mạng*” - Đại học An ninh nhân dân.